

การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การควบคุมสินค้าที่มีส่วนประกอบของ แร่ใยหิน และมาตรการบังคับใช้กฎหมาย

25 พฤศจิกายน 2553

4

- 4.1 การเปรียบเทียบประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
- 4.2 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2552 เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก
- 4.3 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 29 (พ.ศ.2553) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ 2)
- 4.4 ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค
- 4.5 สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน

โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

สารบัญ

4.1 การเปรียบเทียบประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก	4-1
4.2 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2552 เรื่อง ให้ ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก	4-2
4.3 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 29 (พ.ศ.2553) เรื่อง ให้ ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ 2)	4-5
4.4 ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของ ผู้บริโภค	4-8
4.5 สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน	4-25

แร่ใยหิน

ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

วันที่มีผลบังคับใช้

คำเตือน

ตราสัญลักษณ์

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
(ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้
ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน
เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

“ระวางอันตราย ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็น
ส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย
อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ”

ภาพตราสัญลักษณ์

อันตรายต่อสุขภาพ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นตราสัญลักษณ์ด้านเท่า โดยมีความยาวด้านละ ๓ เซนติเมตร และข้อความ “อันตรายต่อสุขภาพ”
ใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร โดยใช้สีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
(ฉบับที่ ๒๙) พ.ศ. ๒๕๕๓ เรื่อง ให้
ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน
เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒)

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๓

ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจา
นุเบกษา

“ระวางอันตราย ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็น
ส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย
อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด”

ภาพตราสัญลักษณ์

อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นตราสัญลักษณ์ด้านเท่า โดยมีความยาวด้านละ ๓ เซนติเมตร และข้อความ “อาจก่อให้เกิด
มะเร็งและโรคปอด” ใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร โดยใช้สีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

(ฉบับที่ ๒๓) พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

โดยที่ปรากฏว่าในปัจจุบันได้มีการใช้แร่ใยหินเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่งองค์การอนามัยโลกและหน่วยงานต่างๆ ได้ทำการศึกษาพบว่าแร่ดังกล่าว อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค ดังนั้น การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ต้องแสดงข้อแนะนำและคำเตือนไว้ในฉลาก จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเพื่อให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้า จึงสมควรกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับเป็นสารเสียดทานประเภท เบรก คลัตช์ และผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมก่อสร้างประเภทกระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องยาง ไม้ฝา ท่อน้ำ ที่ยังมีการนำแร่ใยหินมาใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์

ข้อ ๒ ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

ข้อ ๓ ฉลากของสินค้าที่ควบคุมฉลากตามข้อ ๒ ให้ปฏิบัติตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๓ แห่งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ลงวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เรื่อง ลักษณะของฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ระบุนรายละเอียดดังต่อไปนี้ไว้ในฉลากด้วย

(๑) ข้อแนะนำในการใช้ ต้องระบุนรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(ก) ควรใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ หน้ากาก ป้องกันฝุ่นแร่ใยหิน ถุงมือยาง แวนตา ชุดคลุม

(ข) หลีกเลี่ยงการทำให้เกิดฝุ่นหรือแตกหัก เช่น หลีกเลี่ยงการเจาะ ตัด ด้วยเครื่องมือที่มีความเร็วสูง

(ค) รมั้ดระวังการฟุงกระจายของฝุ่น

(ง) เศษวัสดุหรือฝุ่นที่เกิดจากการติดตั้งหรือประกอบผลิตภัณฑ์ ให้รวบรวมใส่ถุงพลาสติกหรือภาชนะและปิดให้มิดชิดก่อนทิ้ง

(จ) การสูบบุหรี่ การรับประทานอาหารและน้ำดื่มขณะปฏิบัติงานในบริเวณที่ทำงานที่อาจมีฝุ่นแระยห็นฟุงกระจาย มีโอกาสทำให้ได้รับแระยห็นเข้าสู่ร่างกายมากขึ้น

(ฉ) อาบน้ำทันทีหลังปฏิบัติงานเสร็จ

(ช) หากมีอาการผิดปกติ เช่น เกิดการเจ็บป่วยที่สงสัยว่าจะได้รับอันตรายจากสารแระยห็น ควรพบแพทย์เพื่อวินิจฉัยโดยละเอียด

(๒) คำเตือน ต้องระบุว่า “ระวังอันตราย ผลิตภัณฑ์นี้มีแระยห็นเป็นส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ” และแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความตามท้ายประกาศนี้ ทั้งนี้ ข้อความที่เป็น “คำเตือน” ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตรด้วยตัวอักษรที่มีสีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์ แสดงไว้ในลักษณะคงทนถาวรที่ผลิตภัณฑ์และภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแระยห็น ซึ่งผู้ใช้สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

สำหรับคำว่า “ระวังอันตราย” ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๑๕ มิลลิเมตร

ในกรณีที่ไม่สามารถระบุขนาดข้อความที่เป็นคำเตือนตามวรรคหนึ่ง (๒) ไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก คลัตช์ เป็นต้น ให้แสดงข้อความที่เป็นคำเตือนด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าตัวอักษรอื่นที่มีการระบุไว้ในฉลาก

ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความตามท้ายประกาศนี้ไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก คลัตช์ เป็นต้น ให้แสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความโดยปรับขนาดได้ตามความเหมาะสมของตัวผลิตภัณฑ์ที่สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

ข้อ ๔ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒

นิโรธ เจริญประกอบ

ประธานกรรมการว่าด้วยฉลาก

ภาพตราสัญลักษณ์

อันตรายต่อสุขภาพ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นตรารูปสี่เหลี่ยมด้านเท่า โดยมีความยาวด้านละ ๓ เซนติเมตร และข้อความ “อันตรายต่อสุขภาพ” ใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร โดยใช้สีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๕๓)

เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒)

คณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยกำหนดให้ระบุค่าเตือนว่า “ระวังอันตราย ผลิตภัณฑ์นี้มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกายอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ” ซึ่งต่อมาได้มีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนว่าแร่ใยหินชนิดโครโซไทล์อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศดังกล่าว เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความใน (๒) ของข้อ ๓ แห่งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๕๒) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๒) คำเตือน ต้องระบุว่า “ระวังอันตราย ผลิตภัณฑ์นี้มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด” และแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความตามท้ายประกาศนี้ ทั้งนี้ ข้อความที่เป็น “คำเตือน” ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร ด้วยตัวอักษรที่มีสีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์แสดงไว้ในลักษณะคงทนถาวรที่ผลิตภัณฑ์และภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ซึ่งผู้ใช้สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

สำหรับคำว่า “ระวังอันตราย” ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๑๕ มิลลิเมตร

ในกรณีที่ไม่สามารถระบุขนาดข้อความที่เป็นคำเตือนไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก กลัดซ์ เป็นต้น ให้แสดงข้อความที่เป็นคำเตือนด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าตัวอักษรอื่นที่มีการระบุไว้ในฉลาก

ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความตามท้ายประกาศนี้ไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก คลัตช์ เป็นต้น ให้แสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความโดยปรับขนาดได้ตามความเหมาะสมของตัวผลิตภัณฑ์ที่สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน”

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

นิโรธ เจริญประกอบ

ประธานกรรมการว่าด้วยฉลาก

ภาพตราสัญลักษณ์

อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นตรารูปสี่เหลี่ยมด้านเท่า โดยมีความยาวด้านละ ๓ เซนติเมตร และข้อความ “อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด” ใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร โดยใช้สีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์

ที่ สศ ๐๐๐๑/ ๑๕๒๐

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรวมหน่วยราชการ ชั้น ๒ และ ๓ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การจัดการอันตราย
จากแร่ใยหินโครซิโทลเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต
สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค ได้ดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครซิโทลเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค เพื่อจัดทำความเห็น
และข้อเสนอแนะ เรื่อง การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครซิโทลเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค
เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๔ / ๒๕๕๓ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่
๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้พิจารณาผลการศึกษาของคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข
และคุ้มครองผู้บริโภค และมีมติเห็นชอบเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การจัดการอันตราย
จากแร่ใยหินโครซิโทลเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค
ในด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชากรไทย โดยมีสาระสำคัญของ
ความเห็นและข้อเสนอแนะสรุปได้ ดังนี้

๑. มาตรการเร่งด่วน รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี

๑.๑ มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดมาตรการยกเลิกการนำเข้า ผลิต
และจำหน่ายสินค้า ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนได้

๑.๑.๑ ยกเลิกการนำเข้าวัตถุดิบแร่ใยหิน ภายใน ๓ เดือน หรือภายในกรอบเวลา
เร็วที่สุดที่สามารถปฏิบัติได้

๑.๑.๒ ยกเลิกการผลิตและการจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน
ที่สามารถใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนได้ภายใน ๑ ปี

๑.๒ มอบหมายให้กระทรวงการคลังกำหนดมาตรการทางภาษี มาตรการยกเลิกภาษีของวัตถุดิบทดแทนแร่ใยหิน โดยวัตถุดิบที่นำมาทดแทนจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งนี้ให้มีการขึ้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบแร่ใยหิน และสินค้าที่มีแร่ใยหิน ตลอดจนขึ้นภาษีสินค้าที่มีแร่ใยหินที่ผลิตในประเทศ ในระยะก่อนการยกเลิกการนำเข้าและผลิตแร่ใยหิน

๑.๓ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สร้างมาตรการที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ประกาศ และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ตลอดจนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากแร่ใยหิน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลในสื่อมวลชนทุกประเภท รวมไปถึงหอกระจายข่าวในระดับชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๑.๔ มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องการจัดซื้อวัสดุก่อสร้างและการจัดจ้าง ที่กำหนดสาระสำคัญไม่อนุญาตให้ใช้วัสดุที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ

๒. มาตรการต่อเนื่อง รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีมอบหมายกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการ ดังต่อไปนี้

๒.๑ มาตรการรื้อถอนวัสดุที่มีส่วนประกอบของใยหิน โดยจัดดำเนินการโดยมาตรฐานสากล และให้มีการจัดทำเป็นประกาศหรือข้อบังคับของกระทรวงอุตสาหกรรม

๒.๒ มาตรการกำหนดค่ามาตรฐานการฟุ้งกระจายของฝุ่นแร่ใยหิน ๐.๑ เส้นใยต่อ ลบ.ซม. เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐาน Occupational Exposure Limits (OELs)

๒.๓ มาตรการห้ามการนำเข้าหรือส่งออกขยะที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน

๒.๔ มาตรการควบคุมการนำเข้า หรือการจำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ที่มีอันตรายต่อสุขภาพ โดยยึดหลักประเทศผู้ผลิตต้องมีการใช้สินค้านั้นด้วย (Certificate of free Sale)

๒.๕ มาตรการกองทุนชดเชยความเสียหายและสวัสดิการแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแร่ใยหิน (รายละเอียดความเห็นและข้อเสนอแนะปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการพิจารณาเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบ ในโอกาสแรกด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายโอกาส เทพละกุล)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทร. ๐ ๒๑๕๑ ๓๒๐๙, ๐ ๒๑๕๑ ๓๒๑๓

โทรสาร ๐ ๒๑๕๓ ๙๗๑๔, ๐ ๒๑๕๓ ๙๗๑๕

**ความเห็นและข้อเสนอแนะ
ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**

เรื่อง การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค

๑. ความเป็นมา

สังคมไทยมีความรับรู้เรื่องแร่ใยหิน หรือแอสเบสตอส (Asbestos) อย่างจำกัดมีผู้คนจำนวนไม่มากนักที่รู้เรื่องอันตรายของแร่ใยหินทั้งที่โอกาสสัมผัสมีอยู่มากโดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมแร่ใยหิน แรงงานทั้งก่อสร้างและรีดถอนสิ่งก่อสร้าง โดยความเป็นจริงแร่ใยหินมีอันตรายต่อสุขภาพทั้งกับผู้ใช้แรงงานและผู้บริโภค ที่ผ่านมามาประเทศไทยเคยอนุญาตให้มีการใช้แร่ใยหินชนิดต่างๆ ปัจจุบันประเทศไทยมีการอนุญาตให้ใช้แร่ใยหินเพียงชนิดเดียวเท่านั้น คือ แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ (Chrysotile) หรือแอสเบสตอสสีขาว

แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ที่ยังมีการอนุญาตให้ใช้ในประเทศไทย เมื่อกระจายเป็นอนุภาคเข้าสู่ปอดจะเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด โรคปอดอักเสบจากแร่ใยหิน และโรคมะเร็งปอดเป็นโรคร้ายแรง รักษาไม่หาย และเกิดตอนอายุมาก เพราะการเกิดโรคหลังได้รับแร่ใยหินประมาณ ๒๐ - ๓๐ ปี^๑

แร่ใยหินเป็นวัสดุที่นำมาใช้ในผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความทนทานและทนความร้อน เช่น ในกระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องแผ่นเรียบ ฝ้าเพดาน ฉนวนกันความร้อน ฝ้าเบรค ท่อน้ำซีเมนต์ กระเบื้องยางโวนิลปูพื้น และอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น ประเทศไทยมีการใช้แร่ใยหินเป็นจำนวนมาก จึงมีภาครัฐและภาคเอกชนบางส่วนกังวลว่าถ้ามีการรณรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวและมีการยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้วจะมีผลกระทบต่อภาคธุรกิจ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ในการประชุมนานาชาติในประเทศไทยมีการจัดทำคำประกาศกรุงเทพเพื่อการยกเลิกการใช้แอสเบสตอสและขจัดโรคจากแอสเบสตอส มีการทบทวนมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวกับอันตรายและการจัดการแร่ใยหินทั่วโลก และมีมติที่สำคัญ คือ ให้มีการยกเลิกการใช้แอสเบสตอสในทุกประเทศทั่วโลก^๒

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ นพ.สุทธิพัฒน์ วงศ์วิทย์วิโชติ และ ดร.พญ.ฉันทนา ผดุงทศ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ได้รายงานการเสียชีวิตผู้ป่วยโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอดหรือเมโสเทลิโอมา ในประเทศไทยเป็นรายแรก โดยกล่าวว่าเป็นสัญญาณเตือนอันตรายที่จะตามมาจากปรากฏการณ์การใช้แร่ใยหินทั่วโลกโดยเปรียบเทียบว่า คลื่นลูกแรก คือ การใช้แร่ใยหินจำนวนมาก

^๑ แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. ความรู้สำหรับผู้บริโภค เหตุผลที่ต้องยกเลิกการใช้และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับแร่ใยหินชนิดโครโซไทล์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: อุษากการพิมพ์, ๒๕๕๓

^๒ วิทยา กุลสมบูรณ์. ขอสังคมไทยไร้ใยหิน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ, ๒๕๕๓

จนถึงการมีมาตรการการยกเลิกการใช้ คลื่นลูกที่สอง คือ การพบผู้ป่วยภายหลังการใช้ ซึ่งจะมีระยะเวลาประมาณกว่า ๒๐ ปีต่อมา”

สำหรับประเทศไทยที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการนำเสนอทางวิชาการในเรื่องอันตรายจากแร่ใยหิน แต่ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์และมาตรการในระดับประเทศที่เด่นชัด องค์การภาครัฐที่เริ่มมีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ให้มีการกำหนดค่าเตือนในสินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นองค์ประกอบ มาตรการดังกล่าวถือเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญอย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอให้มีการยกเลิกการใช้แร่ใยหิน เพื่อขจัดอันตรายของผู้ใช้แรงงานและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นองค์ประกอบ

เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่มีมาตรการเชิงนโยบายจากภาครัฐในภาพรวมที่เป็นมาตรการนำไปสู่หลักประกันสูงสุดของประชาชนที่จะไม่ได้รับอันตรายจากแร่ใยหิน การรับฟังข้อเสนอจากภาคส่วนต่างๆ จึงเป็นเรื่องพึงกระทำโดยเร่งด่วน คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่อง “การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์ เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค”

๒. การดำเนินการ

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ศึกษาข้อมูลอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศร่วมกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒.๒ คณะทำงานเกี่ยวเนื่องด้านคุ้มครองผู้บริโภคของคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๒ ร่วมกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดประชุมหารือ เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายแนวทางป้องกันอันตรายจากแร่ใยหินต่อสุขภาพผู้บริโภค” เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๓ คณะทำงานเกี่ยวเนื่องด้านคุ้มครองผู้บริโภคของคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๒ ร่วมกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดประชุมหารือ เรื่อง “ให้ผลิตภัณฑ์

* วิทยา กุลสมบูรณ์. แผ่นพับ พิชัยภัยจากแร่ใยหิน มาตรการแร่ใยหินในไทย: มาตรฐานที่ต่ำกว่าสากล. แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ, ๒๕๕๓

ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าควบคุมฉลาก” เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุม ชั้น ๒ สำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียน (ตึกสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย) สะพานหัวช้าง กรุงเทพฯ

๒.๔ จัดเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็นร่วมกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค” เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. สารระคายเคือง

๓.๑ การเป็นสารก่อมะเร็งของแร่ใยหิน

แร่ใยหิน หรือแอสเบสตอส ที่ผลิตในเชิงการค้าแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ เซอร์เพนไทน์ และแอมไฟโบล ทั้ง ๒ กลุ่มได้รับการยอมรับในวงการวิชาการระดับสากลว่าเป็นสารก่อมะเร็งที่เนื้อปอดและเยื่อหุ้มปอด โดยที่กลุ่มแอมไฟโบลเป็นสารที่พบว่าผู้ที่ได้รับสัมผัส จะมีอัตราเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคมะเร็งปอด มะเร็งเยื่อหุ้มปอดและเยื่อช่องท้อง โรคแอสเบสโตสิส มากกว่า แต่กลุ่มเซอร์เพนไทน์ ก็มีความเสี่ยงเช่นกัน ประเทศไทยได้มีการยกเลิกแร่ใยหินทุกชนิด ยกเว้นแร่ใยหินโครโซไทล์ ในกลุ่มเซอร์เพนไทน์ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมยังอนุญาตให้มีการใช้ได้อยู่ และมักจะมีข้อโต้แย้งเรื่องอันตรายของโครโซไทล์

วงการแพทย์ทั่วโลกยืนยันว่าแร่ใยหินทุกชนิดคือสาเหตุที่ก่อให้เกิดมะเร็งเยื่อหุ้มปอด และโรคที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหิน รายงานทางวิชาการจำนวนมากยืนยันความเป็นพิษและระบาดวิทยาของการเกิดโรคมะเร็งในคนจากการสัมผัสหรือได้รับแร่ใยหิน ความเป็นพิษต่อสารพันธุกรรม

๓.๒ การเป็นสารก่อมะเร็งของแร่ใยหิน ชนิดโครโซไทล์

โครโซไทล์สามารถทำลายเนื้อปอด ทำให้เกิดภาวะเนื้อปอดอักเสบเรื้อรังเป็นพังผืด และที่สำคัญคือเป็นสารก่อมะเร็งปอด โดยหลักฐานงานวิจัยที่รวบรวมในปัจจุบันบ่งชี้ว่า โครโซไทล์เป็นสาเหตุของภาวะเนื้อปอดอักเสบเรื้อรังจนกลายเป็นพังผืดนำไปสู่ภาวะเนื้อปอดหด (Restrictive lung) และมะเร็งเนื้อปอด อันตรายของโครโซไทล์มีน้อยกว่า เนื่องจากลักษณะของเส้นใย คือ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเล็กมาก โดยธรรมชาติมักอยู่รวมกันเป็นมัด (Bundle) เมื่อตกลงสู่ถุงลมจะแยกออกจากกันได้ง่ายและถูกย่อยสลายได้เร็วกว่ากลุ่มแอมไฟโบล^๔

ส่วนกรณีมะเร็งเยื่อหุ้มปอดยังเป็นที่ถกเถียงระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากหลักฐานเท่าที่มีในปัจจุบันมีทั้งที่เห็นต่างเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโครโซไทล์และมะเร็งเยื่อหุ้มปอดอย่างไรก็ตาม จากหลักฐานเท่าที่ปรากฏ ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ทุกกลุ่มต่างเห็นตรงกันว่าโครโซไทล์

^๔ แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. ความรู้เพื่อผู้บริโภค เหตุผลที่ต้องยกเลิกการใช้และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับแร่ใยหินชนิดโครโซไทล์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: อุษากการพิมพ์, ๒๕๕๓, หน้า ๑๒

เป็นสาเหตุของมะเร็งปอดแน่นอน และมีหลักฐานใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆว่าโครโซไทล์เป็นสาเหตุของมะเร็งเยื่อหุ้มปอดได้เช่นกัน

๓.๓ ปริมาณการนำเข้าแอสเบสตอสในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการนำเข้าแอสเบสตอสตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยนำเข้าประมาณ ๔๒,๕๔๑ ตัน ปริมาณการใช้แอสเบสตอสของประเทศไทยค่อนข้างคงที่ประมาณแสนกว่าตันมาตลอด แต่ปริมาณลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากเป็นช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ หลังจากนั้นแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นจนคงที่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ ตันในแต่ละปี หรือคิดเป็นปริมาณบริโภคเฉลี่ย ๓ กิโลกรัมต่อคนต่อปี และเริ่มลดลงอีกในปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ เนื่องจากบริษัทแห่งหนึ่งยกเลิกการใช้โครโซไทล์

ประเทศไทยไม่มีแอสเบสตอสในธรรมชาติแต่ต้องนำเข้าจากประเทศอื่น ซึ่งจากข้อมูลในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่าประเทศที่ส่งออกแอสเบสตอสให้ไทยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ รัสเซีย แคนาดา บราซิล คาซัคสถาน และซิมบับเว และเมื่อเปรียบเทียบในทวีปเอเชียจะเห็นว่าไทยนำเข้าเป็นอันดับสี่รองจากประเทศจีน อินเดีย และอินโดนีเซีย*

ทั้งนี้ประเทศในทวีปเอเชียถือเป็นตลาดแอสเบสตอสที่ใหญ่และขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยพบว่า ร้อยละ ๕๐ ของปริมาณแอสเบสตอสในตลาดโลกจะส่งมาขายให้ประเทศในเอเชีย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ และเติบโตเพิ่มเป็นร้อยละ ๗๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกาได้ยกเลิกการนำเข้าและควบคุมการใช้โครโซไทล์มากขึ้นเรื่อยๆ

๓.๔ มาตรการของประเทศต่างๆในระดับสากล

แนวโน้มของผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอดทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันประเทศต่างๆ มีมาตรการการยกเลิกการใช้ รวม ๕๒ ประเทศในโลก ในเอเชียประเทศญี่ปุ่นได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ส่วนไทยยังคงมีการนำเข้าแร่ใยหินเป็นอันดับ ๒ ของโลก ประเทศไทยมีปริมาณการใช้แอสเบสตอส ๓ กิโลกรัม/คน/ปี ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอดอย่างน้อย ๑,๒๙๕ คนต่อปี ในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ถือว่าเศษขยะแร่ใยหินคือขยะพิษ การรื้อถอนอาคารจะต้องสวมชุดป้องกัน และต้องมีการกระบวนการทำให้เปียกเพื่อลดการฟุ้งกระจายของแร่ใยหิน

องค์การสากลต่อไปนี้ล้วนแล้วแต่สนับสนุนให้มีการยกเลิกการใช้แร่ใยหิน โดยเฉพาะชนิดเซอร์เพนไทน์ (โครโซไทล์) ที่ในปัจจุบันยังมีอยู่หลายประเทศที่ยังอนุญาตให้ใช้อยู่ องค์การสากลเหล่านี้ได้แก่ WHO (World Health Organization), ILO (International Labor Organization), IARC (International Agency for Research on Cancer), ATSDR (Agency for Toxic Substances and Disease Registry), NTP (National Toxicology Program) และ EPA (Environmental Protection Agency)

* พิษญา พรรคทองสุข. ๒๕ งามตออบวิชากร การป็นสารก่อมะเร็งของแร่ใยหินโครโซไทล์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ, ๒๕๕๓, หน้า ๕๕

๓.๕ การที่พบผู้ป่วยเป็นจำนวนน้อยในประเทศไทย

มีข้อสงสัยว่าหากการใช้แอสเบสตอสมีอันตรายจริง เหตุใดจึงยังพบผู้ป่วยในประเทศไทยที่ยืนยันชัดเจนเพียงรายเดียว การที่พบจำนวนผู้ป่วยในประเทศไทยได้น้อย เนื่องจากการรายงานจำนวนผู้ป่วยของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ การที่ไม่มีข้อมูลผู้ป่วยไม่ได้แปลว่าไม่มีการป่วย เหตุผลเพราะ

๑) ประเทศไทยยังไม่มีระบบการรายงานการเฝ้าระวังสุขภาพที่สมบูรณ์ ในภาคอุตสาหกรรมเพิ่งจะมีกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสุขภาพของลูกจ้าง และส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๗ จึงทำให้ไม่มีการเก็บประวัติการทำงาน ประวัติการสัมผัส และข้อมูลพื้นฐานของภาวะสุขภาพไว้

๒) อัตราการย้ายงานสูง มีการเปลี่ยนที่ทำงานบ่อย เจ้าของประวัติเองยังจำไม่ได้ว่าเคยทำงานอะไรมาบ้าง นานแค่ไหน เมื่อถูกซักประวัติอาจไม่ได้ตอบ ทำให้ขาดข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงการวิเคราะห์การเจ็บป่วย

๓) การขาดแคลนแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ / ความยากลำบากในการวินิจฉัยโรค

๔) ระยะเวลาพัฒนาการเกิดโรคใช้เวลานาน

๕) การขาดการเชื่อมโยงข้อมูลทางระบาดวิทยา

เนื่องจากระยะก่อโรคมะเร็งปอดจากแร่ใยหินมีเวลายาวนาน และการยืนยันโรคในประเทศไทยมีข้อจำกัด การใช้ข้อมูลจากประเทศที่พัฒนาแล้วอนุมานการเกิดปัญหาและผลกระทบต่อสุขภาพประชากรในประเทศไทยเพื่อปกป้องสุขภาพของประชากรจึงมีความจำเป็น

๓.๖ วัสดุทดแทน คุณภาพและราคา

บริษัทผู้ผลิตได้เปลี่ยนมาใช้ Polyvinyl alcohol (PVA) แต่ก็ยังสามารถขายในราคาเดิมได้ มีสารทดแทนอย่างอื่นที่ทนทานต่อแรงกระแทกสูงกว่าการใช้แอสเบสตอส สารทดแทนที่เหมาะสมนอกจากจะมิได้ทำให้สินค้าด้อยคุณภาพแล้ว ยังเพิ่มจุดเด่นเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มอีกด้วย ตัวอย่างเช่น กระเบื้องแผ่นเรียบใยหิน จะไม่มีคุณสมบัติดัดโค้งได้รูปแบบที่ต้องการเหมือนกระเบื้องแผ่นเรียบไร้ใยหินที่ใช้เส้นใยทดแทนชนิดอื่น

สำหรับในเรื่องคุณภาพสินค้า สินค้าประเภทเดียวกันชนิดที่มีใยหินกับชนิดที่ไม่มีใยหิน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะกำหนดคุณลักษณะที่แตกต่างกัน แต่มิได้ด้อยคุณภาพในการใช้งานจนนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือไม่คุ้มค่า ในการกำหนดคุณภาพดังกล่าวเป็นบทบาทโดยตรงของคณะกรรมการวิชาการที่จะกำหนดมาตรฐานการผลิตและการใช้งานให้เหมาะสม

๓.๗ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการด้านกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๗.๑ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕

คณะกรรมการที่รับผิดชอบแร่ใยหินโครซิโทล ซึ่งกำหนดให้เป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ ๓ คือ คณะกรรมการวัตถุอันตราย ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๑๘ แบ่งวัตถุอันตรายออกตามความจำเป็นแก่การควบคุม แยกเป็น ๔ ชนิด ตามความจำเป็นแก่การควบคุม ดังนี้

(๑) วัตถุอันตรายชนิดที่ ๑ ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด

(๒) วัตถุอันตรายชนิดที่ ๒ ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออกหรือการมีไว้ในครอบครองต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดด้วย

(๓) วัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ได้แก่ วัตถุอันตรายที่การผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองต้องได้รับใบอนุญาต

(๔) วัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ ได้แก่ วัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง

เนื่องจากปัจจุบันแร่ใยหินโครซิโทล เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ การดำเนินการยกเลิกการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครองแร่ใยหินโครซิโทล จึงต้องจัดให้แร่ใยหินโครซิโทล เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ ซึ่งเป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการวัตถุอันตราย

คณะกรรมการวัตถุอันตราย ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ คือ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการ คือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการขนส่งทางบก อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมธุรกิจพลังงาน อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เลขาธิการสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงคมนาคม ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบคน ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเคมี วิทยาศาสตร์

วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์หรือกฎหมาย และอย่างน้อยห้าคนให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนขององค์การสาธารณประโยชน์และมีประสบการณ์การดำเนินงานด้านการคุ้มครองสุขภาพอนามัยด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการเกษตรกรรมยั่งยืน ด้านการจัดการปัญหาวัตถุอันตรายในท้องถิ่นหรือด้านสิ่งแวดล้อม

(๔) กรรมการและเลขานุการ คือ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

ส่วนผู้แทนกรมธุรกิจพลังงาน ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และผู้แทนสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๓.๗.๒ พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ได้ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก^๖ และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓)^๗ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒) ซึ่งมีเหตุผลในการออกประกาศ ดังนี้

“โดยที่ปรากฏว่าในปัจจุบันได้มีการใช้แร่ใยหินเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์ต่างๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่งองค์การอนามัยโลกและหน่วยงานต่างๆ ได้ทำการศึกษาพบว่าแร่ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค ดังนั้นการกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินต้องแสดงชื่อแนะนำและคำเตือนไว้ในฉลากจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้า จึงสมควรกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก”

ประกาศฉบับนี้กำหนดให้ “ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับเป็นสารเสียดทานประเภท เบรก คลัตช์ และผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมก่อสร้างประเภทกระเบื้องมุงหลังคา กระเบื้องยาง ไม้ฝา ท่อน้ำ ที่ยังมีการนำแร่ใยหินมาใช้เป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

^๖ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๗๐ ง วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ หน้า ๖๒

^๗ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๓๗ ง วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ หน้า ๙

ลักษณะของฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก

๑) ต้องปฏิบัติตามข้อ (๑) ถึงข้อ (๓) แห่งประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก พ.ศ. ๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวคือ ต้องระบุ

(๑) ชื่อประเภท หรือชนิดของสินค้าที่แสดงให้เห็นเข้าใจได้ว่าสินค้านั้นคืออะไร ในกรณีที่เป็นสินค้าที่ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายให้ระบุชื่อประเทศที่ผลิตด้วย

(๒) ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทยของผู้ผลิตเพื่อขายในประเทศไทย

(๓) ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนในประเทศไทยของผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

๒) ข้อแนะนำในการใช้ ต้องระบุรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(ก) ควรใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ หน้ากากป้องกันฝุ่นแร่ใยหิน ถุงมือยาง แวนตา ชุดคลุม

(ข) หลีกเลี่ยงการทำให้เกิดฝุ่นหรือแตกหัก เช่น หลีกเลี่ยงการเจาะ ตัดด้วยเครื่องมือที่มีความเร็วสูง

(ค) ระมัดระวังการฟุ้งกระจายของฝุ่น

(ง) เศษวัสดุหรือฝุ่นที่เกิดจากการติดตั้งหรือประกอบผลิตภัณฑ์ให้รวบรวมใส่ถุงพลาสติกหรือภาชนะและปิดให้มิดชิดก่อนทิ้ง

(จ) การสูบบุหรี่ การรับประทานอาหารและน้ำดื่มขณะปฏิบัติงานในบริเวณที่ทำงานที่อาจมีฝุ่นแร่ใยหินฟุ้งกระจาย มีโอกาสทำให้ได้รับแร่ใยหินเข้าสู่ร่างกายมากขึ้น

(ฉ) อาบน้ำทันทีหลังปฏิบัติงานเสร็จ

(ช) หากมีอาการผิดปกติ เช่น เกิดการเจ็บป่วยที่สงสัยว่าจะได้รับอันตรายจากสารแร่ใยหิน ควรพบแพทย์เพื่อวินิจฉัยโดยละเอียด

๓) คำเตือน

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก (ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก กำหนดให้ระบุคำเตือนว่า "ระวังอันตราย ผลิตภัณฑ์นี้มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ" ต่อมาประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒) แก้ไขคำเตือนเป็น "ระวังอันตราย

^๕ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก เรื่อง ลักษณะของฉลากสินค้าที่ควบคุมฉลาก พ.ศ. ๒๕๔๑. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๕ ตอนพิเศษ ๙๒ง วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ หน้า ๑๓๗

ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ การได้รับสารนี้เข้าสู่ร่างกาย อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด" โดยให้เหตุผลว่ามีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนว่าแร่ใยหินชนิดโครโซไทล์อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด

การแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความที่เป็น "คำเตือน" ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๕ มิลลิเมตร ด้วยตัวอักษรที่มีสีต่างจากสีพื้นผิวผลิตภัณฑ์ แสดงไว้ในลักษณะคงทนถาวรที่ผลิตภัณฑ์และภาชนะ บรรจุหรือหีบห่อบรรจุผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ซึ่งผู้ใช้สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

สำหรับคำว่า "ระวังอันตราย" ต้องใช้ตัวอักษรขนาดไม่ต่ำกว่า ๑๕ มิลลิเมตร

ในกรณีที่ไม่สามารถระบุขนาดข้อความที่เป็นคำเตือนไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก คลัตช์ เป็นต้น ให้แสดงข้อความที่เป็นคำเตือนด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าตัวอักษรอื่นที่มีการระบุไว้ในฉลาก

ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความไว้ที่ผลิตภัณฑ์ได้ เนื่องจากสินค้ามีขนาดเล็ก เช่น เบรก คลัตช์ เป็นต้น ให้แสดงตราสัญลักษณ์พร้อมข้อความ โดยปรับขนาดได้ตามความเหมาะสมของตัวผลิตภัณฑ์ที่สามารถเห็นและอ่านได้อย่างชัดเจน

ภาพตราสัญลักษณ์

อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด

ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ตามมาตรา ๓๐ ถ้าไม่มีฉลากหรือมีฉลากแต่ฉลากหรือการแสดงฉลากนั้นไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ โดยรู้หรือควรรู้ อยู่แล้วว่าการไม่มีฉลากหรือการแสดงฉลากดังกล่าวนี้ไม่ถูกต้อง ต้องได้รับโทษตามพ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนี้

๑) ผู้ผลิตเพื่อขาย หรือผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒) ผู้ขาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓.๘ ผลการรับฟังความคิดเห็น

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็น เรื่อง "การจัดการอันตรายจากแร่ใยหินเพื่อความปลอดภัย

ต่อสุขภาพของผู้บริโภค" มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็น และแสวงหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดจากแร่ใยหิน และนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการคุ้มครองผู้บริโภค กรณีการจัดการอันตรายจากแร่ใยหิน ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรผู้บริโภค องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสุขภาพ องค์กรภาครัฐ และผู้ประกอบการ จำนวน ๘๗ คน ได้ผลการรับฟังความคิดเห็นดังนี้

๓.๘.๑ การเป็นสารก่อมะเร็งของแร่ใยหินโครโซไทล์

ในปัจจุบันมีหลักฐานทางวิชาการยืนยันความเป็นพิษและขนาดวิทยาของการเกิดโรคมะเร็งในคนจากการสัมผัสหรือได้รับแร่ใยหิน ความเป็นพิษต่อสารพันธุกรรม^๔

แนวโน้มของผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอดทั้งในยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ส่วนไทยยังคงมีการนำเข้าแร่ใยหินเป็นอันดับ ๒ ของโลก ประเทศไทยมีปริมาณการใช้แอสเบสตอส ๓ กิโลกรัม/คนปี ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอดอย่างน้อย ๑,๒๙๕ คนต่อปี ในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ถือว่าเศษขยะแร่ใยหินคือขยะพิษการรั่วไหลออกอาคารจะต้องสวมชุดป้องกัน และต้องมีกระบวนการทำให้เปียกเพื่อลดการฟุ้งกระจายของแร่ใยหิน และเห็นว่าประเทศไทยต้องหยุดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบทันที

วงการแพทย์ทั่วโลก ยืนยันว่าแร่ใยหินทุกชนิด คือสาเหตุที่ก่อให้เกิดมะเร็งเยื่อหุ้มปอด ในประเทศไทยกระทรวงอุตสาหกรรมยังอนุญาตให้มีการใช้ได้อยู่อีก ๑ ชนิด คือ โครโซไทล์ การที่พบจำนวนผู้ป่วยในประเทศไทยได้น้อย เนื่องจากการรายงานจำนวนผู้ป่วยของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะรายงานผู้ป่วยที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

เนื่องจากแร่ใยหินโครโซไทล์เป็นสารก่อมะเร็งและเป็นอันตราย โดยอาจทำให้เกิดมะเร็งและโรคปอด ทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้มีมาตรการแจ้งเตือนอันตราย โดยให้ระบุค่าเตือนบนฉลาก ประเทศไทยถึงเวลาที่ควรยกเลิกการใช้แร่ใยหินทันที

๓.๘.๒ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอเชิงนโยบาย

ที่ประชุมได้มีการอภิปรายและมีความเห็นในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) คุณสมบัตินโยบายของแร่ใยหินและวัสดุทดแทน

แม้ว่าแอสเบสตอสมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ เช่น เรื่องความทนทาน การทนความร้อน จึงนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของผ้าเบรก กระเบื้องมุงหลังคา แต่ในปัจจุบันมีวัสดุ

^๔ พิษญา พรอคทองสุข. ๒๕ ถามตอบวิชาการ การเป็นสารก่อมะเร็งของแร่ใยหินโครโซไทล์. แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ. เมษายน ๒๕๕๓

ที่นำมาใช้ทดแทนแร่ใยหินมีคุณสมบัติไม่แตกต่างจากแร่ใยหิน จนกระทั่งบางบริษัทได้ยกเลิกการแร่ใยหินในผลิตภัณฑ์แล้วเรียบร้อยแล้ว

๒) ราคาของสินค้าที่มีแร่ใยหินและสินค้าที่ไม่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ราคาสินค้าที่มีแร่ใยหินและราคาสินค้าที่ไม่มีแร่ใยหินไม่มีความแตกต่างกันมากจนเป็นผลกระทบต่อผู้บริโภค แต่สินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดอันตราย เมื่อประชาชนทราบถึงอันตรายและหลีกเลี่ยงที่จะใช้สินค้าที่มีแร่ใยหิน ก็อาจทำให้สินค้าที่มีแร่ใยหินลดราคาให้ต่ำลงเพื่อให้ขายได้ ทำให้ผู้ประกอบการเลือกที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินมากกว่าผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีแร่ใยหินเพื่อผลกำไรที่สูงกว่า ในเบื้องต้นอาจมีมาตรการลดภาษีให้กับวัสดุทดแทนแร่ใยหินและให้เพิ่มภาษีสินค้าที่มีแร่ใยหินเนื่องจากเป็นสินค้าที่มีผลกระทบเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๓) การฟุ้งกระจายของแร่ใยหินและอันตรายที่ได้รับจากการสัมผัสแร่ใยหิน การตัด ทูบ เจาะ รื้อถอน สินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ สามารถทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของแร่ใยหินในอากาศ การสัมผัสแร่ใยหินทั้งทางตรงและทางอ้อม การได้รับฝุ่นละอองของแร่ใยหินในอากาศ ผู้บริโภคไม่มีมาตรการในการป้องกันหรือไม่ทราบว่าบริเวณนั้นมีแร่ใยหินฟุ้งกระจายอยู่ ทำให้ไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ตลอดเวลา อาจทำให้เกิดอันตรายได้ ต้องการให้ตระหนักถึงอันตรายจากสินค้าที่มีแร่ใยหินในขณะที่ใช้และอันตรายของแร่ใยหินที่ฟุ้งกระจายอยู่ในสิ่งแวดล้อม

๔) การสนับสนุนการยกเลิกการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ปัจจุบันมีประเทศที่ยกเลิกการใช้แร่ใยหินไปแล้วถึง ๕๒ ประเทศ จึงมีข้อมูลทางวิชาการที่ชัดเจน ประกอบกับเป็นการป้องกันการอาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งระบายแร่ใยหินที่ประเทศต่างๆ ไม่ต้องการ จึงต้องมีการยกเลิกการใช้แร่ใยหินในประเทศไทย โดยการกำหนดให้แร่ใยหินโครโซไทล์เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔

๕) ระยะเวลาการยกเลิกผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินในประเทศไทย ผู้เข้าประชุมโดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรยกเลิกการนำเข้า ผลิต และจำหน่ายสินค้า ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุทดแทนอื่นทดแทนได้โดยเร็วที่สุด อย่างไรก็ตามมีผู้ประกอบการรายหนึ่งได้นำเสนอประโยชน์และความจำเป็นที่ยังมีผู้ต้องการใช้อยู่ และมีผู้เสนอให้มีระยะเวลาเตรียมการก่อนการยกเลิก

๓.๘.๓ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการอันตรายจากแร่ใยหินโครโซไทล์ ที่ประชุมเห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายทั้ง ๙ ข้อ ดังนี้

๑) มาตรการยกเลิกการนำเข้า ผลิต และจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุทดแทนอื่นทดแทนได้

(๑) ยกเลิกการนำเข้าวัตถุทดแทนแร่ใยหิน ภายใน ๓ เดือน

(๒) ยกเลิกการผลิตและการจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุดิบอื่นทดแทนได้ภายใน ๑ ปี

๒) มาตรการยกเลิกภาณีของวัตถุดิบทดแทนแร่ใยหิน ทั้งนี้วัตถุดิบที่นำมาทดแทนจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

๓) มาตรการที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ประกาศ และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ตลอดจนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากแร่ใยหิน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลในสื่อมวลชนทุกประเภท รวมไปถึงหอกระจายข่าวติดต่อกันอย่างน้อย ๓๐ วัน ครอบคลุมทุกพื้นที่

๔) มาตรการรื้อถอนวัสดุที่มีส่วนประกอบของใยหิน โดยจัดดำเนินการโดยมาตรฐานสากลและให้มีการจัดทำเป็นประกาศหรือข้อบังคับของกระทรวงอุตสาหกรรม

๕) มาตรการห้ามการนำเข้าหรือส่งออกขยะที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน

๖) มาตรการกองทุนชดเชยความเสียหายและสวัสดิการแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแร่ใยหิน

๗) มาตรการควบคุมการนำเข้าหรือการจำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอันตรายต่อสุขภาพ โดยยึดหลักประเทศผู้ผลิตต้องมีการใช้สินค้านั้นด้วย (Certificate of free Sale)

๘) มาตรการกำหนดค่ามาตรฐานการฟุ้งกระจายของฝุ่นแร่ใยหิน ๐.๑ เส้นใยต่อ ลบ.ซม. เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐาน Occupational Exposure Limits (OELs)

๙) มาตรการยกเลิกการใช้วัสดุก่อสร้างที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน และการจัดจ้างของรัฐ ด้วยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องการจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง และการจัดจ้าง ที่กำหนดสาระสำคัญไม่อนุญาตให้ใช้วัสดุที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ

นอกจากนี้ผู้ประชุม ส่วนหนึ่งมีข้อเสนอเพิ่มเติม ดังนี้

๑) เนื่องจากแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ควรมีมาตรการเพิ่มภาษีสินค้าทันทีในระหว่างรอการยกเลิก

๒) จากการประเมินความคุ้มค่าระหว่างประโยชน์และโทษในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหิน แล้วไม่มีความคุ้มค่า เนื่องจากมีโทษมากกว่า จึงควรถอนสินค้าออกจากตลาด

๓) ในมาตรการข้อ (๑) การยกเลิกการนำเข้าวัตถุดิบแร่ใยหิน ภายใน ๓ เดือน อาจสำรวจความพร้อมของผู้ประกอบการเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถหาวัสดุทดแทนได้ทัน

๔) ในมาตรการข้อ (๙) ควรเติมคำว่า "แร่ใยหินหรือวัสดุที่มีพิษอื่นเป็นส่วนประกอบ" และกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ชัดเจนพร้อมบทลงโทษที่ชัดเจน

๕) ในมาตรการข้อ (๕) ควรเติมมาตรการในการกำจัดขยะที่มีแร่ใยหิน

๖) หาวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการรับรู้ถึงปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหิน

๔. ข้อวิเคราะห์

๔.๑ เหตุผลที่ต้องยกเลิกการใช้แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์

จากการวิเคราะห์ปัญหาอันตรายจากแร่ใยหินชนิดโครโซไทล์และเหตุผลประกอบต่างๆ มีเหตุผลสนับสนุนที่สมควรยกเลิกการใช้แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ในประเทศไทย ประกอบด้วย

ประการแรก แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ที่ยังมีการอนุญาตให้ใช้ในประเทศไทย เมื่อกระจายเป็นอนุภาคเข้าสู่ปอดจะเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด โรคปอดอักเสบจากแร่ใยหิน และโรคมะเร็งปอด เป็นโรคร้ายแรง รักษาไม่หาย และเกิดตอนอายุมาก เพราะการเกิดโรคหลังได้รับแร่ใยหินประมาณ ๒๐-๓๐ ปี ซึ่งจะทำให้ชีวิตสูงวัยพบความทุกข์ทรมานสาหัสก่อนตาย ในประเทศไทย เริ่มมีการพบผู้ป่วยโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอดและโรคปอดอักเสบจากแร่ใยหินเพิ่มขึ้น คาดว่าจะมีผู้ป่วยมะเร็งเยื่อหุ้มปอดจำนวนมากถึงกว่าพันรายต่อปีในอนาคตอันใกล้ หากจำนวนการใช้แร่ใยหินมีปริมาณมากอย่างปัจจุบัน

ประการที่สอง องค์การอนามัยโลก และองค์การระหว่างประเทศต่างสนับสนุนให้ยกเลิกการใช้แร่ใยหิน ประเทศต่างๆ มีมาตรการการยกเลิกการใช้ ๕๒ ประเทศในโลก รวมทั้งอังกฤษ ญี่ปุ่น ยุโรป ออสเตรเลีย เกาหลี ได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหิน ในสหรัฐอเมริกา แคนาดา มีการจำกัดการใช้อย่างเข้มงวด

ประการที่สาม การศึกษาในต่างประเทศชี้ชัดว่าเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งที่เกี่ยวข้องกับปอด การศึกษาในญี่ปุ่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา พบตรงกันว่า การป่วยและการตายจากโรคมะเร็งเยื่อหุ้มปอด โรคปอดอักเสบจากแร่ใยหินหรือแอสเบสโตซิส และโรคมะเร็งปอด โรคเหล่านี้สัมพันธ์กับปริมาณการใช้แร่ใยหิน การยกเลิกการใช้เป็นทางเดียวที่จะลดจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต

ประการที่สี่ สินค้าหลักที่มีการใช้แร่ใยหิน เช่น กระเบื้อง ฝ้า ท่อน้ำ เบรก คลัตช์ ปัจจุบันมีสินค้าที่ไม่ใช้แร่ใยหิน และสามารถใช้ทดแทนได้หมดแล้ว และราคาไม่แตกต่างกันมากนักซื้อหาไม่ได้

ประการที่ห้า มาตรการอื่น เช่น การให้การศึกษ การติดคำเตือน ไม่สามารถลดจำนวนการใช้ได้ เนื่องจากอธิบายยาก และกรณีที่การเกิดโรคต้องใช้เวลายาวนานทำให้ผู้ใช้ไม่ระวังตัว นอกจากนี้ยังยากที่จะป้องกันตนเองเวลาใช้สินค้า เช่น การตอก เลื่อย การตัด เป็นต้น

๔.๒ มาตรการเสริมเพื่อป้องกันอันตรายนอกจากการยกเลิกการใช้

นอกจากมาตรการหลักในการยกเลิกการใช้แล้ว จำเป็นต้องมีมาตรการป้องกันสำหรับการทុบทำลายตึก เช่น ประกาศกระทรวงหรือเทศบัญญัติที่ระบุวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะคุ้มครองประชาชนจากอนุภาคที่ฟุ้งกระจาย ผู้ทុบทำลายต้องมีชุดป้องกันตนเอง เนื่องจากตึก อาคาร บ้านช่อง ที่มีอยู่ปัจจุบันมีแร่ใยหินเป็นองค์ประกอบ และต้องทำให้ประชาชนรู้วิธีระวังตัวจากแร่ใยหิน เช่น การตอก เลื่อย การตัด การใช้ และการทុบทำลาย

๔.๓ ประสิทธิภาพของมาตรการปิดฉลากคำเตือน

โดยที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ได้ออกประกาศให้ติดฉลากคำเตือนว่า อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ โดยบังคับใช้ ในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ ซึ่งหากไม่ดำเนินการตามที่ระบุจะมีโทษปรับสำหรับผู้ผลิต ๑ แสนบาท จำคุก ๑ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนผู้จำหน่ายปรับ ๕ หมื่นบาท จำคุก ๑ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ หากทำซ้ำต้องโทษ ๒ เท่าของค่าปรับ มาตรการดังกล่าวไม่น่าประสบความสำเร็จในการลดจำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากมาตรการนี้จะไม่ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมมาเลือกซื้อสินค้าที่ไม่มีแร่ใยหิน เพราะไม่เข้าใจความหมายเพียงพอ อย่างไรก็ตามหากมีการบังคับให้ผู้ผลิตและจำหน่ายดำเนินการได้จริง จะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี

๔.๔ การดำเนินการให้มีการยกเลิกการผลิตและนำเข้า

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งดูแลกฎหมายวัตถุอันตราย ต้องจัดให้แร่ใยหินชนิดโครโซไทล์ ซึ่งปัจจุบันเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ซึ่งสามารถทำให้มีการใช้อยู่เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายที่ห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า การส่งออก หรือการมีไว้ในครอบครอง การยกเลิกแร่ใยหินโครโซไทล์วันนี้ก็จะมีผู้ป่วยไปอีกนับสิบปีเพราะประเทศไทยใช้แร่ใยหินมาหลายสิบปีแล้ว การที่ต้องให้มีการยกเลิกทันทีก็เพื่อลดจำนวนผู้เสียชีวิตในอนาคตจำนวนมากในอนาคต

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความเห็นว่ารัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินนโยบายและมาตรการดังต่อไปนี้เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชากรไทย

๕.๑ มาตรการเร่งด่วน รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรี

๕.๑.๑ มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม กำหนดมาตรการยกเลิกการนำเข้าผลิต และจำหน่ายสินค้า ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุอื่นทดแทนได้

๑) ยกเลิกการนำเข้าวัตถุดิบแร่ใยหิน ภายใน ๓ เดือน หรือภายในกรอบเวลาเร็วที่สุดที่สามารถปฏิบัติได้

๒) ยกเลิกการผลิตและการจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินที่สามารถใช้วัตถุอื่นทดแทนได้ภายใน ๑ ปี

๕.๑.๒ มอบหมายให้กระทรวงการคลัง กำหนดมาตรการทางภาษี มาตรการยกเลิกภาษีของวัตถุดิบทดแทนแร่ใยหิน โดยวัตถุดิบที่นำมาทดแทนจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ทั้งนี้ให้มีการขึ้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบแร่ใยหินและสินค้าที่มีแร่ใยหิน ตลอดจนขึ้นภาษีสินค้าที่มีแร่ใยหินที่ผลิตในประเทศ ในระยะก่อนการยกเลิกการนำเข้าและผลิตแร่ใยหิน

๕.๑.๓ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สร้างมาตรการที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ประกาศ และข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน ตลอดจนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากแร่ใยหิน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลในสื่อมวลชนทุกประเภท รวมไปถึงหอกระจายข่าวในระดับชุมชน ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๕.๑.๔ มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีในเรื่องการจัดซื้อวัสดุก่อสร้างและการจัดจ้าง ที่กำหนดสาระสำคัญไม่อนุญาตให้ใช้วัสดุที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ

๕.๒ มาตรการต่อเนื่อง รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีมอบหมายกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ มาตรการรื้อถอนวัสดุที่มีส่วนประกอบของใยหิน โดยจัดดำเนินการโดยมาตรฐานสากลและให้มีการจัดทำเป็นประกาศหรือข้อบังคับของกระทรวงอุตสาหกรรม

๕.๒.๒ มาตรการกำหนดค่ามาตรฐานการฟุ้งกระจายของฝุ่นแร่ใยหิน ๐.๑ เส้นใยต่อ ลบ.ซม. เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐาน Occupational Exposure Limits (OELs)

๕.๒.๓ มาตรการห้ามการนำเข้าหรือส่งออกขยะที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน

๕.๒.๔ มาตรการควบคุมการนำเข้าหรือการจำหน่ายสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอันตรายต่อสุขภาพ โดยยึดหลักประเทศผู้ผลิตต้องมีการใช้สินค้านั้นด้วย (Certificate of free Sale)

๕.๒.๕ มาตรการกองทุนชดเชยความเสียหายและสวัสดิการแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแร่ใยหิน

มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน

สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบ

๑. แร่ใยหิน (Asbestos) เป็นชื่อทั่วไปที่ใช้เรียกเส้นใยแร่ซิลิเกต ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มแอมไฟโบล แบ่งย่อยออกเป็น ๕ ชนิด ได้แก่ ครอซิโดไลท์, อะโมไซท์, ทรีโมไลท์, แอนโทรไฟลไลท์, และ แอคทิโนไลท์ (ในปัจจุบันได้ยกเลิกการใช้ไปแล้วทั้งสิ้น) และ กลุ่มเซอร์เพนไทน์ มีเพียงชนิดเดียวคือ โครโซไทล์ (ในปัจจุบันยังอนุญาตให้ใช้ได้) มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีความเหนียว ทนต่อแรงดึงได้สูง ทนความร้อนได้ดี และทนทานต่อการกัดต่าง และสารเคมีหลายชนิด ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ แร่ใยหินจึงถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการผลิตวัสดุและผลิตภัณฑ์หลายประเภท กวาร์ร้อยละ ๙๐ ของแร่ใยหินที่นำเข้า จะใช้เพื่อการผลิตสินค้าประเภทซีเมนต์ใยหินเช่น กระเบื้องทนไฟ กระเบื้องมุงหลังคา ท่อซีเมนต์ และประมาณร้อยละ ๗ ใช้เพื่อการผลิตสินค้าประเภทเบรค คลัทช์ ที่เหลืออีกร้อยละ ๓ ใช้ในการผลิตสินค้าอื่นๆ เช่นฉนวนกันความร้อน กระเบื้องยางปูพื้น ภาชนะพลาสติก เสื้อผ้าทนไฟ กระดาษลูกฟูก สายฉนวนเตารีด เป็นต้น ข้อมูลจากการศึกษาในต่างประเทศคาดการณ์การว่าผลิตภัณฑ์ที่มีใยหินเป็นส่วนประกอบมีมากกว่า ๓,๐๐๐ รายการ^๑

๒. โรคที่เกี่ยวข้องจากการสัมผัสแร่ใยหินที่สำคัญ ได้แก่ โรคมะเร็งปอด มะเร็งเยื่อหุ้มปอดและเยื่อช่องท้อง และภาวะเยื่อหุ้มปอดหนา เป็นต้น ระยะพักตัวของโรครักษาใช้เวลานาน ตั้งแต่ ๓๐-๕๐ ปี ประชากรกลุ่มเสี่ยงแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ คือผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้แร่ใยหิน ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการใช้อยู่บ้างแล้ว กลุ่มที่ ๒ คือผู้ที่นำแร่ใยหินไปใช้ประโยชน์ กลุ่มนี้ยังไม่มีกฎหมายควบคุม อันตรายส่วนใหญ่เป็นเรื่องฝุ่นที่เกิดขึ้นจากการติดตั้งเพื่อใช้งาน หรือมีการเสื่อมสภาพเมื่อใช้งานไปแล้ว เช่นการตัดกระเบื้อง/ท่อน้ำ การเปลี่ยนเบรค คลัทช์ ที่เสื่อมสภาพ การใช้สินค้าที่ผลิตไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่มีข้อห้ามใช้ในสินค้าบางประเภทที่เสี่ยงต่อการฟุ้งกระจายของฝุ่น เช่น เครื่องเป่าผมที่ใช้แร่ใยหินเป็นฉนวน เป็นต้น

๓. เป็นที่ยอมรับกันในแวดวงวิชาการในองค์การสากลทั่วไปว่า แร่ใยหินทุกชนิดเป็นสารก่อมะเร็งดังนั้นองค์การต่างๆไม่ว่าจะเป็นองค์การอนามัยโลกหรือองค์กรแรงงานระหว่างประเทศจึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการปัญหาเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากแร่ใยหิน ประมาณการว่า มีประชากร ๑๒๕ ล้านคนทั่วโลกที่ได้รับสัมผัสแร่ใยหินจากการทำงาน ในจำนวนนี้กว่า ๑ แสนคนที่เสียชีวิตในแต่ละปีด้วยโรคที่เกิดจากการได้รับสัมผัสแร่ใยหิน และ ๑ ใน ๓ ของการเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งจากการทำงานมีสาเหตุมาจากแร่ใยหิน มาตรการการกำจัดโรคที่เกิดจากแร่ใยหินได้ปรากฏในมติขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศและสมัชชาองค์การอนามัยโลกหลายครั้ง เช่น ในการประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก ครั้งที่ ๕๘ มติที่ ๕๘.๒๒ (WHA Resolution 58.22) ว่าด้วยเรื่องการป้องกันและควบคุมมะเร็ง และ ครั้งที่ ๖๐ (WHA Resolution 60.26^๒) ซึ่งได้มีการรณรงค์ให้ประเทศสมาชิกทั่วโลกเลิกใช้แร่ใยหินทุกชนิดเพื่อควบคุมและกำจัดโรคที่เกิดจากแร่ใยหินให้หมดไป ปัจจุบันมีประเทศที่ห้ามใช้แร่ใยหินแล้วจำนวน ๕๗ ประเทศ^๓ และกำลังมีเพิ่มขึ้นอีกหลายประเทศ

๔. ประเทศไทยไม่มีเหมืองแร่ใยหินภายในประเทศ แต่มีการนำเข้าแร่ใยหินมานานกว่า ๗๐ ปี จากกระยะพักตัวของโรคที่ยาวนาน จึงคาดการณ์ได้ว่าอัตราการเกิดโรคนับจากนี้ไปจะปรากฏชัดเจนขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยจัดเป็นประเทศอันดับ 2 ของโลก^๕ ที่มีอัตราการบริโภคแร่ใยหินมากที่สุด คิดเป็น ๓ กิโลกรัม/คน/ปี รองจากประเทศรัสเซีย อัตราการบริโภคขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีผู้ผลิตรายใหญ่รายหนึ่งได้เลิกใช้แร่ใยหินในการผลิตแล้ว แต่อัตราการบริโภคก็ไม่ได้ลดลงไปอย่างมีนัยสำคัญ คาดว่าน่าจะเกิดจากเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ จึงทำให้ผู้ผลิตบางรายช่วงชิงโอกาสทองจากการที่แร่ใยหินมีราคาตกต่ำรีบผลิตสินค้าเสียก่อนที่จะมีข้อห้ามใช้ ดังนั้นหากยังไม่มีความมาตรการที่เป็นรูปธรรมในการจัดการปัญหา ก็คาดว่าจะมีผู้ได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพอย่างมากภายในอนาคตอันใกล้

๕. จากการเฝ้าระวังโรคที่เกี่ยวข้องกับการสัมผัสสัมผัสแร่ใยหินของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในปี ๒๕๕๒^๕ ในกิจการผลิตผ้าเบรค กระเบื้องหรือท่อซีเมนต์และผลิตกาวจำนวน ๒๖ แห่ง พบว่าปริมาณฝุ่นแร่ใยหินฟุ้งกระจายอยู่ในสิ่งแวดล้อมการทำงานเกินกว่ามาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนดโดยสมาคมนักสุขศาสตร์อุตสาหกรรมภาครัฐของสหรัฐอเมริกา เกือบร้อยละ ๘๐ นอกจากนั้น ลูกจ้างที่ทำงานในบางกิจการ เช่น ผ้าเบรค มากกว่าร้อยละ ๗๐ ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับอันตรายของแร่ใยหิน ไม่มีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย เช่น ไม่มีชุดทำงานเฉพาะ ไม่มีการกำหนดให้ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าและอาบน้ำชำระร่างกายก่อนกลับบ้าน ไม่ได้จัดให้มีการสวมใส่อุปกรณ์ปกป้องระบบทางเดินหายใจที่มีประสิทธิภาพ ไม่กำหนดข้อห้ามสูบบุหรี่หรือดื่มน้ำในพื้นที่ยานที่อาจมีฝุ่นแร่ใยหินฟุ้งกระจาย ไม่มีคู่มือมาตรฐานการทำงานที่ปลอดภัย ทั้งที่กิจการดังกล่าวมีกิจกรรมที่อาจทำให้ฝุ่นแร่ใยหินฟุ้งกระจายในสิ่งแวดล้อมการทำงานค่อนข้างสูง และจากการตรวจประเมินภาวะสุขภาพลูกจ้าง ก็ยังพบผู้มีผลสมรรถภาพปอดต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่สูงสุดถึงร้อยละ ๔๐

๖. จากรายงานการเฝ้าระวังและค้นหาโรคปอดจากแร่ใยหินของกรมควบคุมโรคในปี ๒๕๕๑ ในกิจการประเภทเดียวกัน ๑๔ แห่ง ก็พบผู้มีความผิดปกติที่มีอาการเข้าได้กับโรคจำนวน ๓๙ ราย ผู้มีความผิดปกติจากการทำ High-Resolution CT Scan จำนวน ๒๐ ราย ในปัจจุบันประเทศไทยเพิ่งพบผู้ป่วยที่เสียชีวิตจากมะเร็งเยื่อหุ้มปอดจากเหตุอาชีพเพียง ๑ ราย แอสเบสตอสิส ๓ ราย มีอาการเข้าได้กับแอสเบสตอสิส ๗ ราย เยื่อหุ้มปอดหนา ๓๗ ราย เหตุที่สถิติของอัตราการเกิดโรคนั้นมีน้อยอยู่นั้นมีสาเหตุหลักจากการขาดระบบการบันทึกประวัติการทำงาน ประวัติการสัมผัส ที่ต้องเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลสุขภาพ จึงทำให้ไม่มีการหาความเชื่อมโยงของความเจ็บป่วยซึ่งส่งผลโดยตรงต่อระบบการวินิจฉัยโรค รวมทั้งยังขาดแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการวินิจฉัยโรคและการชันสูตรโรค จึงมีความจำเป็นที่ต้องรีบสร้างและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพต่อไปด้วย ส่วนฐานข้อมูลความเสี่ยงภัยต่อสุขภาพในกลุ่มผู้นำสินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินไปใช้ ยังไม่มีหลักฐานจากรายงานการศึกษาในประเทศไทย แต่มีรายงานการศึกษาในต่างประเทศและการฟ้องคดีเรียกร้องความเสียหายอย่างมากมาจากการใช้สินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ

๗. ปัจจุบันเทคโนโลยีการผลิตสารทดแทนแร่ใยหินมีการพัฒนาไปมาก และมีการผลิตสารทดแทนแร่ใยหินที่ปลอดภัยกว่าและมีประสิทธิภาพทัดเทียมกันมาใช้หลายชนิด โดยสารทดแทนแต่ละชนิดจะเหมาะสมกับชนิดผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างสารทดแทนได้แก่ Fiber glass, Rock wool ,

Slag wool, Ceramic fibers เป็นต้น ในประเทศไทยมีการนำ Polyvinylalcohol fiber (PVA) มาใช้เป็นสารทดแทนในอุตสาหกรรมกระเบื้องแผ่นเรียบ แผ่นลอน ท่อน้ำ และใช้ Polyacrylonitrile fiber, Aramid fiber, Metal fiber, Rock wool fiber, Potassium titanate หรือ Vermiculite เป็นสารทดแทนในอุตสาหกรรมผลิตเบรคและคลัทช์

นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

๘. ในระดับสากลมี “มาตรการห้ามและจัดการใช้แร่ใยหินรวมถึงการขจัดโรคที่เกิดจากแร่ใยหิน” โดยเป็นมติจากการประชุมใหญ่ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ ๙๕ ปี ๒๕๔๙ ให้ประเทศสมาชิกห้ามและจัดการใช้แร่ใยหินทุกรูปแบบ และจากการประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลกก็ได้มีมติรับรองยุทธศาสตร์ในการขจัดโรคจากแร่ใยหิน พ.ศ. ๒๕๕๐ (WHA resolution 60.26) โดยกระตุ้นให้ประเทศสมาชิคนำยุทธศาสตร์นี้ไปปรับใช้

๙. ในส่วนของประเทศไทยได้มีการจัดประชุมนานาชาติเรื่องแร่ใยหิน ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยมีประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก แอฟริกา ยุโรป และ อเมริกาเหนือ จำนวน ๒๖ ประเทศ เข้าร่วม และมีการจัดทำปฏิญญากรุงเทพเพื่อการยกเลิกการใช้แร่ใยหินและขจัดโรคจากแร่ใยหิน ซึ่งมีมติสำคัญคือ ๑) ห้ามใช้แร่ใยหินทุกชนิด ๒) คุ้มครองแรงงานและสาธารณชน ๓) สนับสนุนให้ใช้สารทดแทน ๔) แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ๕) ป้องกันการเปลี่ยนถ่ายผลิตภัณฑ์แร่ใยหินไปประเทศที่กำลังพัฒนา ๖) กำหนดความรับผิดชอบทางสังคมในกลุ่มธุรกิจ ๗) เฝ้าระวังโรคจากแร่ใยหิน และ ๘) พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งต่อมา คณะกรรมการอาชีพอนามัยและสิ่งแวดล้อม^๖ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ ที่มาจากจากทุกภาคส่วน โดยมีสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค เป็นเลขานุการ เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การควบคุมและห้ามใช้แร่ใยหินและการกำจัดโรคที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหิน พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๕ ซึ่งปัจจุบันค่อนข้างล่าช้า สำหรับร่างแผนยุทธศาสตร์ “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นใหม่เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์และมุ่งไปสู่การยกเลิกการใช้แร่ใยหินทุกชนิดอย่างถาวร

๑๐. กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมการใช้แร่ใยหินที่เข้มงวดในประเทศไทยยังไม่มี ส่วนใหญ่จะประยุกต์ข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีทั่วไปหรือสารอันตรายมาบังคับใช้แทน ทำให้ขาดการควบคุมที่เข้มงวด และขาดการควบคุมในทุกเส้นทางของการกระจายสู่สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีข้อบัญญัติแต่เพียงบางประการตามแต่ละเจตนารมณ์ของกฎหมายของแต่ละฉบับ ยังมีช่องว่างของการควบคุมอีกมากมายที่ยังขาดการประสานกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองสาธารณชนที่ได้รับผลกระทบโดยที่ตนมิได้เป็นผู้ก่อเหตุ อีกทั้งยังไม่มีทางเลือกที่จะปกป้องสิทธิของการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด หรือใช้สินค้าที่ปลอดภัย ตัวอย่างเช่น ยังขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมในด้านการซ่อมแซม ต่อเติมหรือถอนอาคารที่มีการใช้แร่ใยหิน การขาดระบบจัดการในการกำจัดซากหรือขยะแร่ใยหิน การขาดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นด้านความปลอดภัยในการใช้งานโดยปกติ การขาดการควบคุมกิจการที่นำผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็น

ส่วนประกอบไปใช้ เช่นการติดตั้งฉนวน เป็นต้น นอกจากนี้ข้อกำหนดที่มีอยู่ก็ล้าสมัยไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ รวมทั้งยังขาดแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานที่เกี่ยวข้อง

๑๐.๑ พระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้อำนาจคณะกรรมการวัตถุอันตราย ประกาศรายชื่อสารเคมีและกำหนดระดับความเข้มงวดในการควบคุม แร่ใยหินถูกจัดเป็นวัตถุอันตราย ในปัจจุบันมีเพียงชนิด โครโซไทล์ ที่จัดเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๓ ที่ต้องได้รับอนุญาตจาก กรมโรงงาน อุตสาหกรรมก่อนจึงประกอบกิจการได้ อีก ๕ ชนิดที่เหลือได้มีการห้ามใช้ไปแล้ว (ประกาศเป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔) ดังนั้นอำนาจในการห้ามใช้จึงเป็นอำนาจของกระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยัง กำหนดให้ต้องมีผู้รับผิดชอบควบคุมความปลอดภัยในการเก็บรักษาวัตถุอันตรายในโรงงานเป็นการ เฉพาะ ซึ่งครอบคลุมในเรื่องการทิ้งขยะแร่ใยหินโดยที่การควบคุม ครอบคลุมทั้งที่เป็นวัตถุดิบและซาก ของผลิตภัณฑ์จากกระบวนการผลิต โดยต้องทำการขอเลขประจำตัว จำนวน ๑๓ หลักเพื่อใช้ในระบบ เอกสารกำกับการขนส่ง จัดทำบัญชีระบุปริมาณ จำนวนภาชนะ ตลอดจนการวิเคราะห์ตรวจสอบ รวมถึงวิธีการบริหารจัดการของเสียอันตราย บรรจุของเสียอันตรายในภาชนะที่มีสภาพมั่นคงแข็งแรง ไม่ ทำปฏิกิริยากับของเสียอันตรายที่บรรจุ จัดทำแผนมาตรการป้องกันกรณีเกิดอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉิน และจัดทำเอกสารกำกับการขนส่งของเสียอันตรายเมื่อจะทำการขนส่งของเสียอันตราย

๑๐.๒ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับอนุญาต (ผู้ประกอบการ) ในการควบคุมการใช้ภายในโรงงาน ซึ่งเป็นข้อกำหนดทั่วไปเช่นเดียวกับการควบคุมสารเคมี มีการกำหนดเงื่อนไขในการต่อใบอนุญาต โดยโรงงานที่ใช้แร่ใยหินต้องควบคุมมิให้ปริมาณฝุ่นแร่ใยหินใน บรรยากาศเกินกว่า ๒ เส้นใยต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เซนติเมตร รวมทั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการดำเนินงาน ซึ่งโรงงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ความ เสี่ยงจากอันตรายที่อาจเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน ครอบคลุมในเรื่องการชี้บ่งอันตราย การ ประเมินความเสี่ยง แผนบริหารจัดการความเสี่ยง

๑๐.๓ พระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดการควบคุมการใช้แร่ใยหินโดย ใช้ข้อกำหนดเช่นเดียวกับการควบคุมสารเคมีทั่วไป นอกจากนี้ยังได้กำหนดค่ามาตรฐานความ ปลอดภัยที่อนุญาตให้ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมการทำงานได้ ไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ โดยกำหนดให้ไม่เกิน ๕ เส้นใยต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เซนติเมตร ซึ่งถือว่าล้าสมัยเกินไป ปัจจุบัน สมาคมนักสุขศาสตร์ อุตสาหกรรมภาครัฐของสหรัฐอเมริกา กำหนดไว้ ๐.๑ เส้นใยต่ออากาศ ๑ ลูกบาศก์เซนติเมตร แร่ใยหิน จัดอยู่ในบัญชีรายชื่อสารเคมีที่กำหนดให้ลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวข้องต้องได้รับการตรวจสุขภาพ นอกจากนี้ยังกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสุขภาพลูกจ้างและส่งผลการตรวจแก่พนักงานตรวจ แรงงาน กำหนดให้ผู้ตรวจคือแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งที่ได้รับอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมด้านอาชีวเวชศาสตร์ เมื่อตรวจแล้วให้ลงบันทึกในสมุดสุขภาพด้วย

๑๐.๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดการควบคุมกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ โดยควบคุมกิจการที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหินไว้อยู่ 3 กลุ่มประเภทกิจการดังนี้ ๑) การ อัดผ้าเบรค ผ้าคลัทซ์ ๒) การผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบหรือส่วนผสม และ ๓) การ ก่อสร้าง กฎเกณฑ์ที่ใช้เป็นกฎกระทรวงว่าด้วยเรื่องทั่วไป ข้อกำหนดส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

คุ้มครองแรงงาน นอกจากนี้ยังอาจกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ วิธีการในการควบคุมการประกอบกิจการไว้เป็นการเฉพาะได้ด้วย ซึ่งโดยบทบาทหลักจะมีการกำหนดมาตรฐานในการคุ้มครองสุขภาพคนงาน โดยใช้มาตรการในการจัดบริการอาชีวอนามัย และการเฝ้าระวังด้านสุขภาพเพื่อป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการเติมเต็มบทบาทในเรื่องการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อมการทำงานของกระทรวงแรงงาน

๑๐.๕ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้มีการกำหนดมาตรฐานการผลิตของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ปัจจุบันแร่ใยหินยังคงได้รับอนุญาตให้ใช้ในการผลิตสินค้าอยู่หลายรายการ โดยไม่ได้กำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับ หมายความว่าผู้ผลิตอาจไม่ปฏิบัติตามหากไม่ประสงค์ขอประกันคุณภาพสินค้า

๑๐.๖ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้กำหนดให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจออกประกาศให้สินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการใช้หรือโดยสภาพของสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ปัจจุบันมีประกาศคณะกรรมการว่าด้วยเรื่องฉลาก ได้ออกประกาศให้มีการควบคุมสินค้าที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบเฉพาะในผลิตภัณฑ์ เบรคคัลท์ กระจกเบื้องหลังคา กระจกเบื้องยาง ไม้ฝา ท่อน้ำ การควบคุมให้ทำการติดฉลากและคำเตือน โดยระบุข้อความว่า “อาจก่อให้เกิดมะเร็งและโรคปอด” รวมทั้งขอแนะนำในการใช้ไว้ด้วยตามประกาศคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ ๒๗ พ.ศ. ๒๕๕๒ และฉบับที่ ๒๙ พ.ศ. ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการเสริมที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ข้อมูลความเป็นอันตรายเพื่อหาทางป้องกันหรือใช้เป็นทางเลือกในการพิจารณาเลือกใช้สินค้า ซึ่งความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงอันตรายจำเป็นต้องมีกระบวนการเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางต่อไป

ข้อจำกัดการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหา

๑๑. ข้อจำกัดในด้านกฎหมาย พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวกับแร่ใยหินในประเทศไทย พบปัญหาไม่ทันสมัย ไม่เท่าทันสถานการณ์ และไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติทั้งทางตรงและทางอ้อมในการควบคุมการกระจายฝุ่นแร่ใยหินสู่สิ่งแวดล้อม

๑๑.๑ การรื้อถอน ซ่อมแซม ต่อเติมอาคารเก่าที่มีการใช้ผลิตภัณฑ์แร่ใยหิน รวมถึง การใช้ผลิตภัณฑ์แร่ใยหินในอาคารก่อสร้างใหม่ ยังไม่มีบทบัญญัติเฉพาะในการควบคุม หรือ ห้ามใช้ นอกจากนี้ ยังไม่มีข้อกำหนดว่า การทำกิจกรรมดังกล่าว ต้องขออนุญาตทำงานกับหน่วยงานใด อย่างเป็นต้น

๑๑.๒ กฎกระทรวงเรื่องความปลอดภัยในงานก่อสร้างยังไม่ครอบคลุมเรื่องแร่ใยหิน รวมทั้งไม่มีระบบควบคุมการขึ้นทะเบียนผู้ทำหน้าที่ในกิจกรรมดังกล่าว

๑๑.๓ ค่ามาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานของกระทรวงแรงงานยังล้าสมัย นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดค่ามาตรฐานของฝุ่นแร่ใยหินในสิ่งแวดล้อมทั่วไป

๑๑.๔ ขาดกฎหมายที่ควบคุมการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน โดยเฉพาะสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง เช่น เครื่องเป่าผม รวมทั้งยังขาดการกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบสินค้าที่มีอาเจมีแร่ใยหินปนเปื้อนตามธรรมชาติได้ เช่น สินค้าประเภทเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของ Talcum

๑๑.๕ ขาดมาตรฐานสินค้าปลอดใยหิน รวมทั้งการพัฒนาให้เป็นมาตรฐานบังคับ

๑๑.๖ กฎหมายควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า ล้าสมัย ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๑๑.๗ กฎหมายที่กำหนดอัตราภาษีอากร ยังรวมแร่ใยหินและสารเคมีหลายรายการไว้ด้วยกัน ทำให้การแก้ไขทำไม่ได้เพราะกระทบกับสารเคมีชนิดอื่นๆด้วย การที่กำหนดให้วัตถุอันตรายในประเทศไม่สามารถผลิตได้เองและต้องนำเข้าไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้นั้น ต้องได้รับการแก้ไขเสียใหม่ภายใต้เงื่อนไขพิเศษเพราะแร่ใยหินเป็นสารก่อมะเร็งและหลายประเทศเลิกใช้แล้ว รวมทั้งข้อจำกัดมาตรการทางการค้า เช่น เขตการค้าเสรี (FTA) ต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

๑๒. ข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ พบ

๑๒.๑ เครื่องมือในการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมการทำงานที่รัฐมีอยู่ ยังมีไม่เพียงพอ ไม่กระจายครอบคลุมในพื้นที่ต่างๆที่มีปัญหา ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจประเมินมีน้อย และ บางส่วนยังไม่ได้รับการอบรม

๑๒.๒ ปัจจุบัน ยังไม่มีการกำหนดคุณลักษณะของสถานที่ที่รับกำจัดแร่ใยหินเป็นการเฉพาะ

๑๒.๓ ขาดการติดตามตรวจสอบว่าสินค้าในประเทศไทย มีประเภทใดบ้างที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ และได้มีการขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมไว้หรือไม่ สินค้าใดควรได้รับการทบทวนให้ยกเลิกการใช้ได้แล้ว เป็นต้น

๑๒.๔ ต้องใช้เงินลงทุนสูงในการควบคุมมลพิษที่มีประสิทธิภาพ

๑๒.๕ ไม่มีระบบการบันทึกข้อมูลประวัติการทำงาน ประวัติการรับสัมผัส ประวัติภาวะสุขภาพ

๑๒.๖ ไม่มีระบบการควบคุมคุณภาพการบริการตรวจสอบสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

๑๓. ข้อจำกัดด้านการเฝ้าระวังโรค พบ ระบบติดตามเฝ้าระวังโรคในกลุ่มลูกจ้างยังขาดประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังขาดระบบเฝ้าระวังในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องที่มีความเสี่ยง เช่น ผู้ประกอบติดตั้งผลิตภัณฑ์แร่ใยหิน ผู้ใช้สินค้า เป็นต้น การบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้มีตรวจติดตามทางด้านสุขภาพยังไม่มีประสิทธิภาพ ยังใช้ฟิล์มไม่ได้มาตรฐานทั้งขนาดและคุณสมบัติของฟิล์ม ไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการอ่านฟิล์ม นอกจากนี้ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจวินิจฉัยและชันสูตรโรคที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหินยังมีไม่เพียงพอ

ประเด็นพิจารณาของสมัชชาสุขภาพ

ขอให้สมัชชาสุขภาพแห่งชาติพิจารณาเอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๓ / ร่างมติ ๕ และ ร่างยุทธศาสตร์ “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” ในเอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๓ / ร่างมติ ๕ / ผนวก ๑

- ๑ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่อาจจะมีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ อยู่ในภาคผนวก เอกสารวิชาการ
- ๒ The WHO Global Plan of Action on Workers' Health 2008-2017 (Resolution WHA 60.26)
- ๓ รายชื่อประเทศที่ห้ามการใช้หรือมีข้อจำกัดการใช้ที่เข้มงวดเกี่ยวกับแร่ใยหินแสดงในภาคผนวก เอกสารวิชาการ
- ๔ Tossavainen, A. (2003). National mesothelioma incidence and the past use of asbestos A. *Monaldi Archives for Chest Disease*, 59, 146-149.
- ๕ รายงานผลการศึกษา "สถานการณ์การใช้แร่ใยหิน สุขภาพ และสภาพแวดล้อมการทำงานในสถานประกอบการที่มีการใช้แร่ใยหิน" ภายใต้โครงการเฝ้าระวังโรคปอดจากการทำงานในสถานประกอบการที่มีการใช้แร่ใยหิน ปี ๒๕๕๑ สำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- ๖ องค์ประกอบ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของ "คณะกรรมการอาชีพอนามัยและสิ่งแวดล้อม" แสดงในภาคผนวก เอกสารวิชาการ
- ๗ รายชื่อสินค้าที่ได้มาตรฐานการผลิตของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) แสดงในภาคผนวก เอกสารวิชาการ

มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สาม

ได้พิจารณารายงานเรื่องมาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน^๑

ตระหนัก ว่าแร่ใยหินทุกชนิดเป็นสารก่อมะเร็ง ที่มีผลต่อสุขภาพไม่เฉพาะต่อคนงานที่ทำงานในสถานประกอบการที่ใช้แร่ใยหินเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพต่อประชาชนทั่วไปอีกด้วย และประเทศต่างๆ ทั่วโลก จำนวน 57 ประเทศได้ยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้ว

กังวล ต่อปริมาณการใช้แร่ใยหินในประเทศ ที่ยังคงมีการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง และใช้อยู่ในผลิตภัณฑ์หลายประเภท

รับทราบ ว่านโยบายและมาตรการทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ไม่ทันสมัย และไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติทั้งทางตรงและทางอ้อมในการควบคุมการกระจายฝุ่นแร่ใยหินสู่สิ่งแวดล้อม และในปัจจุบัน มีสารทดแทนที่ปลอดภัยกว่าที่สามารถนำมาใช้ในการผลิตแทนแร่ใยหิน

หวังใ้ ว่าหากไม่มีมาตรการที่มุ่งไปสู่การเลิกใช้แร่ใยหินในประเทศ จะเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคร้ายแรง ที่ส่งผลให้เกิดความสูญเสียอย่างมหาศาลทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ตระหนัก ว่าการทำให้สังคมไทยปลอดภัยจากแร่ใยหินควรเป็นการจัดการแบบบูรณาการทั้งทางด้านการรณรงค์สร้างความรู้ความตระหนัก ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ปลอดแร่ใยหิน การเฝ้าระวังติดตามกลุ่มเสี่ยง รวมถึงการพัฒนาให้มีกฎหมายที่เข้มงวดและนำไปใช้อย่างจริงจัง เพื่อมุ่งไปสู่การเลิกใช้แร่ใยหินอย่างถาวร

ชื่นชม การทำงานของเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง^๒ ที่ร่วมผลักดันให้มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหินเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

เห็นว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหินมีหน้าที่สำคัญในการผลักดัน “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” ได้แก่ภาคการศึกษา องค์กรที่ดูแลและบังคับใช้กฎหมาย องค์กรที่ดูแลระบบหลักประกันสุขภาพ ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม สื่อมวลชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. รับรองยุทธศาสตร์ “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” ตามภาคผนวกท้ายมติ^๓ นี้

๒. ขอให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๒.๑ นำเสนอยุทธศาสตร์ “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และมอบหมายให้หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามยุทธศาสตร์

๒.๒ นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเร่งรัดการดำเนินการดังนี้

๒.๒.๑ มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินการควบคุมแร่ใยหิน (โครโซไทล์) ให้เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ ๔ อย่างเร่งด่วน ภายในปี ๒๕๕๔

๒.๒.๒ มอบหมายให้กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการห้ามนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ภายในปี ๒๕๕๔

๒.๒.๓ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ดำเนินการห้ามขายผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ ภายในปี ๒๕๕๔

๒.๒.๔ มอบหมายให้ คณะกรรมการอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม โดยมี กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น เพื่อดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน” ดังนี้

๑) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่แล้วให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับการพัฒนาทางวิชาการและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมการเลิกใช้แร่ใยหิน และเตรียมรับมือกับการแก้ไขปัญหาจากการที่มีกฎหมายใหม่ซึ่งสามารถเรียกชดเชยค่าเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้

๒) พัฒนากฎหมายใหม่ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ

๓) จัดทำรายงานการศึกษามาตรการทางกฎหมาย และนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกกฎหมายเพื่อการควบคุมและห้ามใช้แร่ใยหินและการกำจัดโรคที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหิน

๔) จัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลในเรื่องแร่ใยหินเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕) พัฒนาระบบเฝ้าระวังโรคที่เกี่ยวข้องกับแร่ใยหิน เพื่อให้มีการติดตามกลุ่มเสี่ยง การบันทึกรายงานและการไหลเวียนของข้อมูล อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

๖) ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบข้อมูลและอันตรายจากแร่ใยหิน

ทั้งนี้ให้คณะกรรมการฯ ปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี

๓. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๔ และ ครั้งที่ ๕

^๑ เอกสาร สมัชชาสุขภาพ ๓ / หลัก ๕

^๒ รายชื่อหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายเพื่อให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน แสดงในภาคผนวก เอกสารวิชาการ

^๓ สมัชชาสุขภาพ ๓ / ร่างมติ ๕ / ผผนวก ๑